Over Icoonlandschappen

Een Icoonlandschap is een gebied dat ons toont hoe mooi, rijk en inspirerend ons land kan zijn, waar de geschiedenis nog zichtbaar is en waar flora en fauna bewaard zijn gebleven.

Nederland kent geen nationaal beleid (meer) ten aanzien van Nationale Landschappen. De in 2004 door het toenmalig Ministerie van VROM hiervoor aangewezen gebieden maken sinds 2011 geen deel meer uit van het regeringsbeleid. Hoewel veel provincies de Nationale Landschappen hebben overgenomen, is er meestal geen budget om deze te onderhouden. Daarmee is helaas een einde gekomen aan de nationaal gedragen status van deze landschappen.

Als antwoord op deze ontwikkeling is de VNC gestart met de campagne ‘Icoonlandschappen’. Bedoeld om gebieden met een bijzondere betekenis voor het Nederlandse landschap te belonen met de waardering die zij verdienen; een erkenning die deze landschappen in Nederland op de kaart zet, een kroon op het werk van de mensen die bij deze gebieden betrokken zijn, en een aansporing om ook in de rest van ons land respectvol met het landschap om te gaan.

Bezoek ook de website
Meer informatie over de campagne Icoonlandschappen vindt u op de website www.icoonlandschappen.nl.

Bekijk op de website ook de video over de Icoonlandschappen binnen het cluster ‘Het Groene Woud’, waarin aan de hand van prachtige beelden te zien is waarom deze gebieden zo speciaal zijn en de titel Icoonlandschap met recht en trots mogen dragen.

Bekijk de video op www.icoonlandschappen.nl

Het werk van Nederlands Cultuurlandschap wordt mede mogelijk gemaakt door de steun van de Postcode Loterij.

POSTCODE LOTERIJ

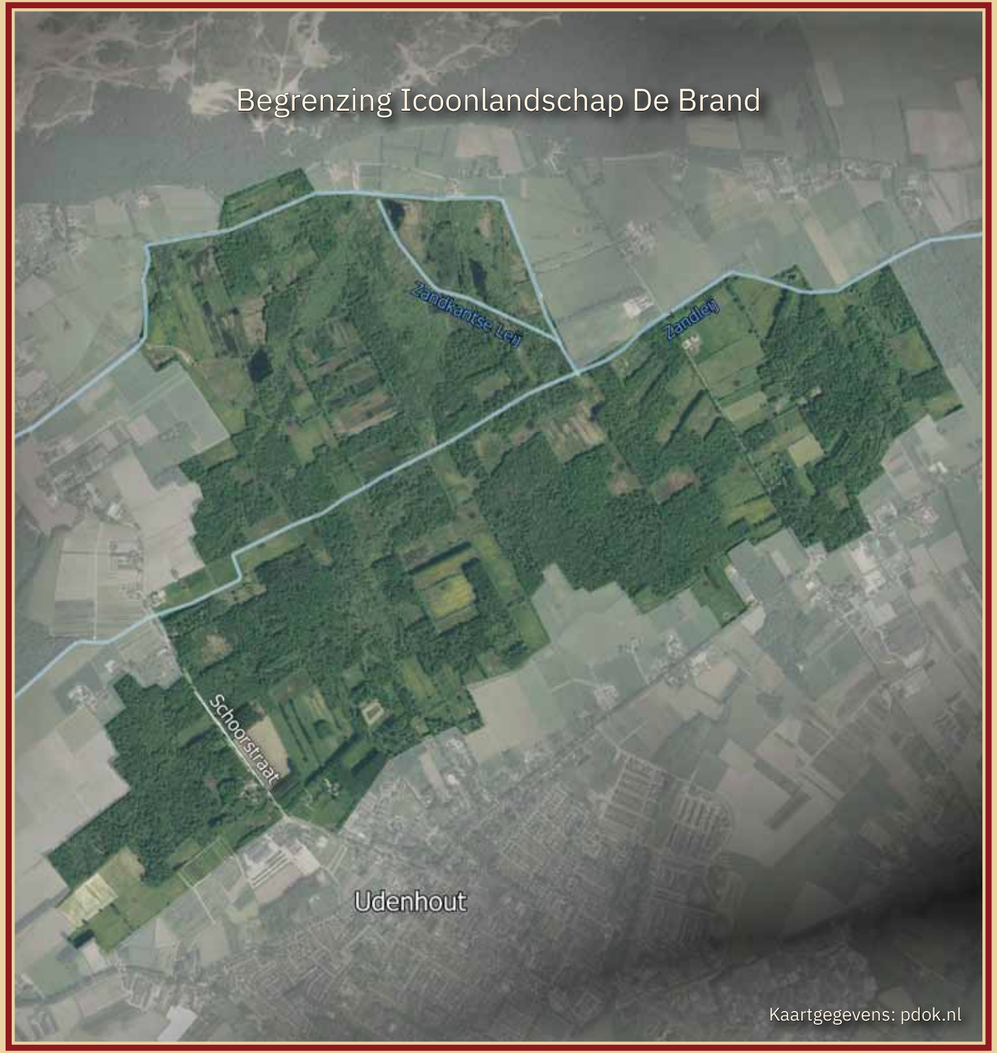

De Brand Icoonlandschap

Nederlands cultuurlandschap

Over De Brand

De Brand heeft de Natura2000-status en is tevens onderdeel van het Van Gogh Nationaal Park. Het gebied kent een opstrekkende verkaveling, hoewel de leembossen en hakhoutpercelen van weleer steeds verder verwilderen en daarmee de lange stripontginining steeds minder zichtbaar wordt. De grond daalde door turfwinning en inklinking, waardoor ontginningskades nu hoger liggen dan het omringende land. Voorbeelden zijn de Brandsesteeg en de Aschotsesteeg.

Zeer gevarieerd grondgebruik bepaalt nog altijd het aanzien van De Brand, met elzenbroekbossen, hazelaar en eiken op de rabatten en blauwgrasland en poelen en vennen die door de Brabantse kalkhoudende leem licht gebufferd zijn tegen zure invloeden van buitenaf. Wellicht daarom vind je hier naast vele boomkikkers ook kamsalamanders, en de zeldzame glimworm.

De Loonse en Drunense Duinen hadden behoorlijke invloed op het ontstaan van De Brand als ontginningslandschap. De duinen blokkeerden als het ware de afwatering waardoor de natte boel links- of rechtsom telkens roet in het eten gooide.

De Zandkantse Leij en de Zandleij moesten met die drassige boel afrekenen. Gelukkig heeft Het Brabants Landschap aan verdere ontwatering een eind gemaakt maar de sporen wel zichtbaar gehouden.

De boshoeveontginning, achter de boerderijen in lintbebouwing geplaatst, bestond uit 100 tot 150 meter brede stroken vaak van wel 2700 meter lang. Deze hoevenstroken zijn met een beetje fantasie nog terug te vinden en anders helpen kaarten daarbij. De Groenstraat is een mooi bewaard gebleven lintdorp waar de ontginning achter de huizen begon.

Flora en fauna zijn hier van formaat. Hier hoor je nog de wielewaal en is hengel nog een als leeuwenbekje bloeiende plant en geen visgerei. Ook vind je hier dalkruid, een nog kleiner zusje van het lelietje der dalen, en gele dovennetel.

Langs de Schoorstraat in het bos ligt een fors kapelletje met eigen klokkentorentje en een rustieke waterput. De kapel is in 1945 gebouwd als dankkapel voor het ongeschonden uit de oorlog komen van Udenhout.

De Brand is een Icoonlandschap binnen het cluster ‘Het Groene Woud’

Al in de tijd van de Germanen en Kelten is dit gebied gedeeltelijk ontgonnen en als landbouwgrond in gebruik genomen. Maar toen de Romeinen uit deze streken wegtrokken, ontstond er chaos bij gebrek aan gezag. Ver weg gelegen nederzettingen en boerengehuchten werden verlaten en de landerijen raakten overwoekerd. Merovingische vorsten, die hunkerden naar het herstel van een stabiel en welvarend rijk, vulden het machtsvacuüm op. Ook Karel de Grote voerde een bewuste strategie om de vrijgevochten bendes te verdrijven door de ’beschaving’ terug te brengen in de verwilderde streken, en woeste gronden in cultuur te brengen. Want ‘beschaafde’ landschappen herbergden nu eenmaal minder rovers en bendes. In de middeleeuwen herstelde de ‘orde’, en stuurden kloosterorders en adellijke huizen de ontginningen aan. Er was in die tijd geen bodemkaart, dus ging men proefondervindelijk aan het werk. De beste gronden waren spoedig ontgonnen, waarna de lastigere gebieden aan de beurt kwamen. Omdat de bevolking bleef groeien, moesten zelfs de meest marginale gebieden wel voor landbouwdoelen worden ingezet.

Ontginning in een gebied als Het Groene Woud vereiste zware arbeid. Bomen moesten niet alleen geveld worden, maar met stronk en al uit de leem worden getrokken. De lompe en sterke Belgische paarden kwamen daarbij goed van pas. De kunst was eerst de zandruggen te ontginnen zodat hoog en droog kon worden gewoond. Daar omheen werden akkertjes op de woeste gronden veroverd. Het waren grillige percelen, gevormd door bijvoorbeeld ondoordringbare leemlagen en veel kwel en veengronden. Alles wat vrijkwam bij het rooien en graven van greppels werd op wallen gegooid. Op die zo ontstane houtwallen werden bomen en struiken geplant, vooral eiken, als betrouwbaar bouwhout.

De landstreek Meierij, waar Het Groene Woud deel van uitmaakt, bestaat voor een aanzienlijke oppervlakte ook uit beemden en broekbossen. De beemden waren vaak natte hooilanden en in de beekdalen lagen de broekbossen, deels op rabatten (greppeltjes voor de ontwatering). Ze werden gebruikt voor hakhout waarvan de bast geschikt was voor de leerlooi-industrie. Rondom de hooilanden waren minder houtwallen, maar meer elzensingels. Dat hout was weer goed voor de smederijvuren. Geen ander hout dan elzenhout brandt namelijk zo heet dat je er ijzer mee kan smeden.

Over Nederlands Cultuurlandschap

De Icoonlandschappen worden benoemd door de **Vereniging Nederlands Cultuurlandschap** (VNC), die daarbij samenwerkt met lokale partijen.

De VNC zet zich in voor herstel en behoud van het cultuurlandschap in Nederland en doet dit onder meer door aanleg en onderhoud van landschapselementen zoals heggen, houtwallen en struweelhagen.

De missie van de VNC is dan ook om ‘Nederland weer mooi’ te maken. Door de komst van het prikkeldraad en grootschalige ruilverkavelingen zijn veel planten en dieren uit het landschap verdwenen en heeft het veel van haar schoonheid en identiteit verloren. Wij werken samen met boeren, natuurorganisaties, overheden en andere partijen om het landschap weer aan te kleden met landschapselementen. Zo ontstaat een natuurrijk cultuurlandschap, met respect voor het verleden en voor de mensen die daar nu werken, wonen en recreëren. Dat is niet alleen belangrijk voor de biodiversiteit maar ook gunstig voor recreatie en toerisme. We profiteren er dus allemaal van!

Meer informatie over het werk van de VNC leest u op **www.nederlandscultuurlandschap.nl**

U kunt de VNC steunen door lid te worden.

Vind en volg **Nederlands Cultuurlandschap** ook op social media.